

« zurück blättern vor »

WACHMISTRZ subst. m., ab 1764; auch *wachmajster*, *wachtmajster*, *wachtmejster*. 1) ‘Unteroffizier der Kavallerie’ – ‘podoficer kawalerii’: 1786 Kaw.Nar. 44, L ◦ (1886) 1949–1951 Sienk.Pot. VI 202, DOR *Za nimi ciągnęła dragonia (...) zbrojna w rapiery i muszkiety. Dowodził nią dawny wachmistrz Soroka, teraz do godności oficerskiej, nawet kapitańskiej podniesion.* ◦ †1896 Kaczk., SW *Odtąd już będziesz wachmajstrem, a wkrótce pomkniesz na oficera.* ◦ †1898 Górs., SW *Do sztabu pułkowego należeli, oprócz pułkownika, w[[achmistrz]] ze sługą.* ◦ (1935) 1949 Krucz. Paw. 229, DOR *Wachmistrz zasałutował, obrócił się ku swoim i wściekłym, chrapliwym głosem zakrzyknął jakąś komendę.* – TR, L, SWIL, SW, DOR sowie BAN. 2) ‘Kommandant der Polizeiwache’ – ‘komendant posterunku żandamerii’: (vor 1792) 1951 Kit.Opis 382 *Milicyja miasta Warszawy składała się z dwudziestu czterech pachotków i jednego wachmistrza.* ◦ [LBel.] 1917 Smol.W.Mieszcz. 167, DOR *Wachmistrzowi milicji miejskiej dał dyspozycję, względem uszykowania sikawek z końmi, utrzymywania stągwi z wodą i pogotowia ludzi, potrzebnych do gaszenia pożaru.* – SW, DOR (daw.). 3) ‘Gefängniswärter’ – ‘strażnik, dozorca więzienny’: [hapax] 1965 Stol. 42, DOR *Na Pawiaku w dniu 15 października 1942 r. wachmajstrzy przeprowadzili wieczorny apel.* – nur DOR. ◦ **Var:** *wachmajster* subst. m., †1861 Łoz., SW – SW, DOR; *wachmistrz* subst. m., 1786 Kaw.Nar. 44, L – TR, L, SWIL, SW, DOR; *wachtmajster* subst. m., [hapax] †1896 Kaczk., SW – nur SW; *wachtmejster* subst. m., [hapax] †1898 Górs., SW – nur SW. ◦ **Etym:** nhd. *Wachtmeister*, *Wachmeister* subst. m., ‘Anführer der Wache; als Ausnahme in der Bedeutung Aufseher; Rang im Militärwesen’, GRI. ◦ **Der:** *wachmistrzowy* adj., zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1; *wachmistrzowski* adj., zuerst geb. SWIL, nur für Inh. 1; *wachmistrzować* v. imp., [hapax] †1889 Byk., SW, zuerst geb. Sw, nur für Inh. 1, 2; *wachmajsterka* subst. f., ‘Gefängniswärterin’, [hapax] (1945) 1948 Goj.Krata 40, DOR *Wachmajsterka (...) zawrzeszczała na kobiety, by wracały na swe dawne miejsca.* Zuerst geb. DOR, nur für Inh. 3. ❖ Inhalt 3 ist wohl eine Neuentlehnung aus der Zeit nach 1939.

« zurück blättern vor »